

***“Сездә миңем бөтен
тойгыларым...”***

**С.Сәйдәшевнең тууына 100 ел
(1900 - 1954)**

*Күргәзмә каталогы, 2000 елның 27 ноябре -
29 декабре*

Төзүчеләре: Юревич Л.П.

Мамакова З.А.

***“Вам я доверил свое
вдохновение...”***

**100 лет со дня рождения С. Сайдашева
(1900 - 1954)**

Каталог выставки, 27 ноября - 29 декабря 2000г.

Составители: Юревич Л.П.

Мамакова З.А.

Төзүчеләре: Л.П. ЮРЕВИЧ, З.А. МАМАКОВА
Жав. мөхәррире А.Р. ГАБДЕЛХАКОВА

“Сездә минем бөтен тойгыларым...”: С. Сәйдәшевнең тууына 100 ел (1900-1954): Күргәзмә каталогы, 2000 елның 27 нояб. - 29 дек. / Татарстан Республикасы Милли к-ханәсе; Төз.: Л.П. Юревич, З.А. Мамакова; Жав. мөх-ре А.Р. Габделхакова. – Казан: Милли китап, 2000. – 55 б.

Кулыгыздагы каталог татар композиторы С. Сәйдәшевнен тууына 100 ел тулуга багышланган күргәзмәдә урын алган барлык документларның библиографик тасвирламаларын үз эченә ала.

Каталогның ахырында авторларның һәм авторсыз хезмәтләр исемнәренен ярдәмче күрсәткече бирелде.

Составители: Л.П.ЮРЕВИЧ, З.А.МАМАКОВА
Отв. редактор А.Р.АБДУЛХАКОВА

“Вам я доверил свое вдохновение...”: 100 лет со дня рождения С. Сайдашева (1900-1954): Каталог выставки, 27 нояб. - 29 дек. 2000 г. / Национальная библиотека Республики Татарстан; Сост.: Л.П. Юревич, З.А. Мамакова; Отв. ред. А.Р. Абдулхакова. – Казань: Милли китап, 2001. – 55 с.

Каталог выставки содержит библиографические описания всех документов, представленных на выставке, посвященной 100-летию со дня рождения татарского композитора С. Сайдашева.

Каталог снабжен вспомогательным алфавитным указателем авторов и заглавий безавторских работ.

© Татарстан Милли китапханәсе
Национальная библиотека РТ, 2001

© “Милли китап” нәшрияты
Издательство “Милли китап”, 2001

Кереш сүз

2000 елның 3 декабрендә мәшһүр татар композиторы Салих Сәйдәшевнең (1900-1954) тууына 100 ел тулды. Башка бер генә татар композиторы да халык тарафыннан аның кебек искиткеч олы хөрмәткә һәм яратуга лаек булмагандыр, мөгаен. С. Сәйдәшевнең яшәү көче һәм йөрәк жылысы белән сугарылган якты музыкасы безнең көнкүрешбезгә шул дәрәжәдә тирән һәм ныклап кереп урнашты ки, аның әһәмияте бөек Тукай шигърияте белән рәттән куеп бәяләнә. Халыкта композиторны яратып “Сәйдәш” дип атыйлар.

Аның юбилеена, тууына 100 ел тулуга, багышлан Татарстан Милли китапханәсидә 7 бүлектән торган “Сездә минем бөтен тойгыларым...” дигән күргәзмә оештырылган иде.

Күргәзмәдә С. Сәйдәшев шәхесен мәшһүр композитор буларак кына түгел, күркәм кеше буларак та ача торган, ижат эшчәнлеген һәм катлаулы тормыш юлын чагылдыручы китаплар, мәкаләләр, рәсем-сурәتلәр урын алды. Алар “Музыкада – бөтен язмышы”, “С.Сәйдәшев һәм театр”, “Композитор ижатында жырлар” бүлекләренә туплап күрсәтелде.

Композиторның китапханә фондларында булган ноталы басмалары “Мөңгелек моңнар”, әсәрләрененң язмалары (грампластинкаларда, кассеталарда, компакт-дискларда) “Бу аһәңнәр яңгыравы тынмас” бүлекләренә куелды.

Бөек кешеләр үлми, аларның гомере үлгәннән соң да дәвам итә, дигән гыйбарәне С. Сәйдәшевкә карата да тулы мөгънәсендә әйтеп була. “Сәйдәш яши безнең күннәләрдә” бүлегенә нәкъ менә шушы хакта сөйләде.

Бик күп шагыйрьләр һәм язучылар үз ижатларында Сәйдәшев шәхесенә мөрәжәгать

иткөннөр. Алар аны музыканың Тукае дип атыйлар. Сәйдәшев турында бик күп шигырь һәм поэмалар ижат ителгән, шуларның бер өлеше белән “Татар өдилләре – Сәйдәшкә” бүлегендә танышырга мөмкин булды.

Күргәзмәне оештыруда Милли китапханәнең татар әдәбияты һәм туган якны өйрөнү, сәнгать бүлекләре фондларынан файдаланылды.

Күргәзмә киңкүләм укучылар даирәсенә, ягъни музыканы яраткан һәрбер кешегә, бөек көйче Салих Сәйдәшев тормышы һәм ижаты белән кызыксынучыларга атап эшләнде.

Кулыгыздагы каталог күргәзмөгә куелган барлык документларның библиографик тасвирламаларын үз эченә ала, алар күргәзмәнең бүлекләренә ярашлы рәвештә төркемләп бирелгән. Бүлекләр эчендә башта авторлары һәм әсәр исемнәре алфавит төртибенә салынган татарча тасвирламалар, аннары – русча тасвирламалар китерелә. Документларның басылып чыгу елына карап, материаллар кире хронология төртибендә тезелгән ике бүлек – “Мөңгелек моңнар” (ноталы басмалар) һәм “Бу аһәңнәр яңгыравы тынмас” (С. Сәйдәшев музыкасының язмалары) – бу кагыйдәдән чыгарма булып торалар.

Күргәзмәнең исемләнгән бүлекләре алдыннан исем куелмаган кечкенә бер бүлек урын алды. Бу бүлеккә энциклопедик һәм белешмә сыйфатындагы документлар кертелде. Аларның тасвирламалары шулай ук документлар басылып чыгу елларының кире хронологиясә төртибендә бирелде.

Каталог үз эченә барлыгы 195 тасвирламаны ала, алар гомуми нумерация белән теркәлгән. Һәрбер тасвирлама саклану шифрын да күрсәтә, аның ярдәмендә документны китапханә фондынан эзләп табарга мөмкин.

Каталогның ахырында авторларның һәм авторсыз хезмәтләр исемнәренәң ярдәмчә күрсәткече бирелде.

Предисловие

3 декабря 2000 года исполнилось 100 лет со дня рождения выдающегося татарского композитора Салиха Сайдашева (1900-1954). Пожалуй, ни один татарский композитор не снискал такой огромной любви, как он. Его лучезарная музыка, полная жизни и сердечного тепла, настолько глубоко и прочно вошла в наш быт, что оценивается по своей значимости наряду с поэзией великого Тукая. В народе композитора любовно зовут Сайдаш.

К его юбилею, 100-летию со дня рождения, в Национальной библиотеке Республики Татарстан была организована выставка под названием “Вам я доверил своё вдохновенье...”, состоявшая из 7 разделов.

На выставке были представлены книги, статьи, иллюстрированные материалы, раскрывающие личность С. Сайдашева не только как выдающегося композитора, но и как прекрасного человека, важнейшие моменты его творческого пути и нелегкую судьбу. Об этом рассказали разделы выставки “Вся жизнь – в музыке”, “С. Сайдашев и театр”, “Композитор-песенник”.

Нотные издания композитора, имеющиеся в фондах библиотеки, были собраны в разделе “Вечные мелодии”, а записи его произведений (на пластинках, компакт-дисках, кассетах) – в разделе “Звучит и будет звучать”.

Если следовать изречению, что великие люди не умирают, что жизнь их продолжается и после смерти, то это в полной мере можно отнести к С. Сайдашеву. Именно об этом рассказал раздел выставки “Жизнь С. Сайдашева продолжается”.

Многие поэты и писатели обращались и обращаются к личности Сайдашева. Они называли его

Тукаем в музыке. Ни о ком не написано столько стихотворений и поэм, как о нём. Со многими из них можно было познакомиться, посмотрев раздел выставки “Татарские поэты и писатели – Сайдашу”.

При организации выставки были использованы фонды Национальной библиотеки: отдела татарской и краеведческой литературы и отдела искусств.

Выставка была рассчитана на самую широкую читательскую аудиторию, тех, кто любит музыку, интересуется жизнью и творчеством замечательного музыканта – Салиха Сайдашева.

Каталог выставки включает библиографические описания всех документов, представленных на выставке, которые сгруппированы соответственно разделам выставки. Внутри разделов сначала даются описания в алфавите авторов и заглавий произведений на татарском языке, затем – на русском. Исключение составляют два раздела – “Вечные мелодии” (нотные издания) и “Звучит и будет звучать” (записи музыки С. Сайдашева), в которых материал расположен в обратной хронологии года издания документов. Предваряет озаглавленные разделы выставки небольшой раздел без названия, куда вошли документы энциклопедического и справочного характера. В нем описания также даются в обратной хронологии года издания документов.

Всего каталог включает в себя 195 описаний, имеющих общую нумерацию. Каждое описание документа имеет шифр, по которому его можно найти в фонде библиотеки.

Каталог снабжен вспомогательным указателем авторов и заглавий безавторских работ.

*“Рус музыкасындагы Михаил Глинка кебек,
Салих Сәйдәшев татар музыкасының
үзена күрә бер символы булып тора.”*

Россия Композиторлар берлеге
рәисе **В.И.Казенин**

*“Как Михаил Глинка в русской музыке,
Салих Сайдашев является своего рода
символом татарской музыки.”*

Председатель Союза композиторов
России **В.И.Казенин**

1. Салих Сәйдәшев. 1900 – 1954 // Татарстан:
Истәдәскә һәм онытылмас даталар календаре =
Календарь знаменательных и памятных дат. 2000. -
Казан – Казань, 1999. - Б. 89-94. - Текст парал. татар.,
рус.

92

T-23

2. Сәйдәшев Салих Жәмәлетдин улы // Татар
энциклопедиясенң шәхесләр исемлеге. - Казан, 1997.
- Б. 212.

92

T-23

3. Салих Сәйдәшев // Совет Татарстаны
композиторлары. - Казан, 1957. - Б. 5-13.

78

X-85

4. Сайдашев Салих Замалетдинович // Всемирный биографический энциклопедический словарь. - М., 1998. - С.668.

92

В-84

5. Сайдашев Салих Замалетдинович // Музыка: Большой энциклопедический словарь. - М., 1998. - С.480.

85.31

М-89

6. Сайдашев Салих Замалетдинович // Татарский энциклопедический словарь. - Казань, 1998. - С.496.

К 92
Т-23

7. Нигмедзянов М. Салих Сайдашев // Композиторы и музыковеды Советского Татарстана. - Казань, 1986. - С.134-142.

К 78
К-63

8. Сайдашев С.З. (1900-1954) // Кантор Г.М. Литература о татарской музыке: Библиогр. указ. - Казань, 1983. - С.54-56.

К 016:78
К-19

9. Сайдашев Салих Замалетдинович // Музыкальная энциклопедия. - М., 1978. - Т. 4. - С.818.

78(03)

М-89

10. Гиршман Я. Салих Замалетдинович Сайдашев // Композиторы Советского Татарстана. - Казань, 1957. - С.5-13.

К 78
К-15

1 бүлек
Мәңгелек моңнар
(Ноталар)

Татарларның Чайковский син,
 Тукае син көйле дөньяның."
Махмуд Хусаин

1 раздел
Вечные мелодии
(Ноты)

"Вы для татар - Чайковский свой чудесный,
 Ведь Вы в татарской музыке - Тукай."

Махмуд Хусаин

2015 05 05
117

С. СӘЙДӘШЕВ

Төңкеріс
және оған
қатысты

11. Сәйдәшев Салих. Әсәрләр. 3т. Т. 1. Музыкаль драмалар (1923-1929). – Казан: Татар. кит. нәшр., 2000. - 224б. - Текст парал. татар., рус.

85.9я44

С-93

12. Сәйдәшев С. Укучылар вальсы / М.Хөсәен сүз. //Ялкын. - 2000. - №12. - Б.2-3.

13. Сәйдәшев С. Дуэтлар: Гармун 18-12 Ре-мажор: Музыка мәкт. 2-4 с-ф. өчен / Р. Сабит эшкәрт. - Казан: Н.к., 1996. - 42б.

85.954.5

С-93

14. Сәйдәшев С. Зәңгәр шәл = Голубая шаль: Жырлар, арияләр / Төз. Х. Әюп ; Рәс. А. Туманов. - Казан: Татар. кит. нәшр., 1991. - 62б.: портр. б-н.

85.943

С-93

15. Сайдашев С. Наша бабушка: [Пьеса] // Мозаика: Пьесы татар. композиторов для домры и фп. - Казань, 1989. - С.27. - Текст парал. рус., татар.

85.31

М-61

16. Сәйдәшев С. Жырлар // Кайда да йөрөктө = Огни, зажжённые нами: [Жырлар]. - Казан, 1989. - Б. 9-24, 34-41, 98-107. - Текст парал. татар., рус.

85.31

К-17

17. Сәйдәшев С. Тынычлык турында жыр; Укучылар вальсы / М. Хөсәенов сүз. // Хөсәенов М. Яшь жәлилчеләр: Жырлар. - Казан, 1989. - Б.5-6,34-35.

85.31

Х-99

18. Сәйдәшев С. Хуш авылым!: [Жыр] / Х. Фәтхуллин сүз. // Яраткан жырлар. - Казан, 1987. - Б.11-12.

85.31

Я-64

19. Сөйдөшев С. Без кабызган утлар = Огни, зажжённые нами / Төз. Э. Хәйруллина; Кереш сүз. Ю. Исанбет. - Казан: Татар. кит. нәшр., 1980. - 310б. - Библиогр.: с.5-14. - Текст парал. татар., рус.

85.9я491

С-93

20. Сөйдөшев С. Балалар жырлары = Детские песни. - Казан: Татар. кит. нәшр., 1972. - 38б. - Текст парал. татар., рус.

85.984

С-93

21. Сөйдөшев С. Драма әсәрләреннән увертюралар һәм биюлар = Увертюры и танцы из драматических произведений / Баян өчен И. Шерипов эшләде. - Казан: Татар. кит. нәшр., 1970. - 55б.

85.954.6

С-93

22. Сөйдөшев С. Дуслык турында жыр / Ә. Ерикөй сүз. // Октябрь жырлары. - Казан, 1967. - Б.33-35.

78

О-46

23. Сөйдөшев С. Жырлар // Әлимисә З.Ф. Жыр дәресләре: Башлангыч мәктәп өчен ярдәмлек. - Казан, 1967. - Б.174-175,181,185,204,242-243,246.

78

Ә-45

24. Сөйдөшев С. Совет Армиясе маршы // Нигъмәтжанов М. Аккордеонда уйнарга өйрән. - Казан, 1966. - Б.35-39.

78 н

Н-53

25. Сайдашев С. Песня о дружбе; Несмелый парень // Песни татарских композиторов на стихи Ахмеда Ерикеева. - М., 1962. - С.3-5,41-42. - Текст парал. рус., татар.

К 78
П-28

26. Сөйдөшев С. Совет Армиясе жыры / Ә. Фәйзи сүз. - Казан: Татар. кит. нөшр., 1959. - 36.

85.943

C-93

27. Сөйдөшев С. Дан сезгө, жинүчеләр! / М. Садри сүз. = Слава вам, победители / Сл. М.Садри; Пер. Р. Хисамова. Бибисара / Ә.Ерикөй сүз. = Бибисара / Сл. А. Ерикеева; Пер. А. Ерикеева // Татар композиторларының жырлары һәм романслары = Песни и романсы композиторов Татарии. - Казан, 1957. - Б.17-20,136-138. - Текст парал. татар., рус.

78 н

T-23

28. Сөйдөшев С. Сайланма әсәрләр = Избранные произведения: Жырчылар, хор һ. фп.өчен. - Казан: Таткнигоиздат, 1957. - 212б. - Текст парал. татар., рус.

85.943

C-93

29. Сөйдөшев С. Совет Армиясе маршы = Марш Советской Армии: Тышлы оркестр өчен. - Партитура. - Казан: Таткнигоиздат, 1954. - 24б.

85.951.7

C-93

30. Сөйдөшев С. Балалар жырлары = Детские песни: Фп. белән хор һ. аерым жырлау өчен. - Казан: Таткнигоиздат, 1953. - 37б.

85.984

C-93

31. Сөйдөшев С. Жырлар һәм арияләр = Песни и арии. - Казан: Татгосиздат, 1952. - 71б.

85.943

C-93

32. Сөйдөшев С. [Жырлар] // Сборник песен композиторов Татарии = Татарстан композиторлары жырлары жыентыгы. - Казан, 1952. - Б.33-83. - Текст

парал. татар., рус.

78

C-23

33. Сөйдөшев С. Дан сезгө, жинүчеләр. - Казан: Татгосиздат, 1951. - 76.

78

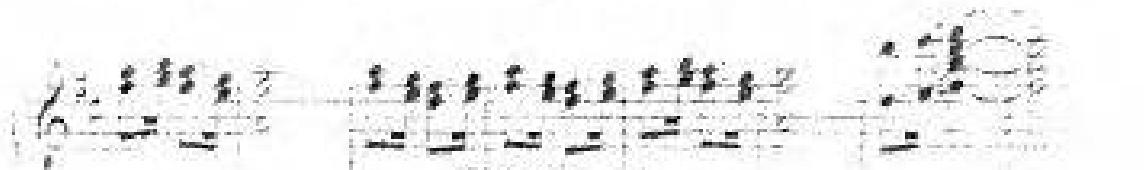
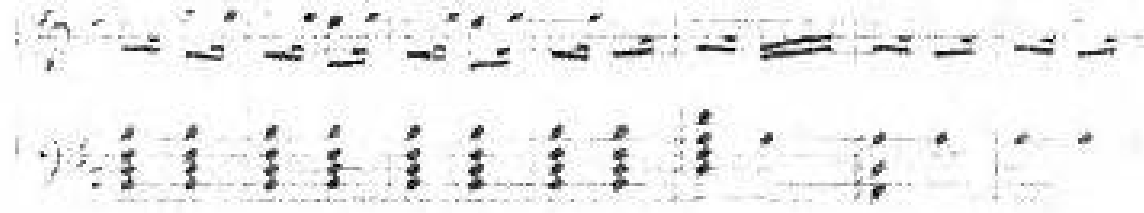
C-99

34. Сөйдөшев С. Поход маршы / К. Нәжми сүз. - Казан: Татгосиздат, 1945. - 26.

78

C-99

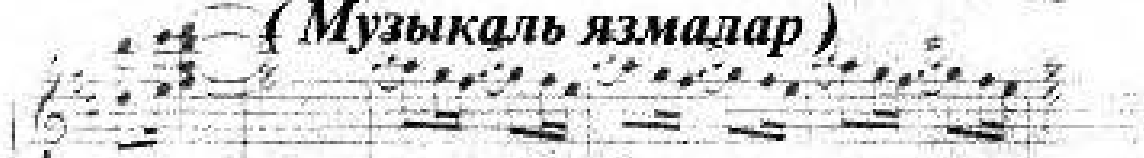

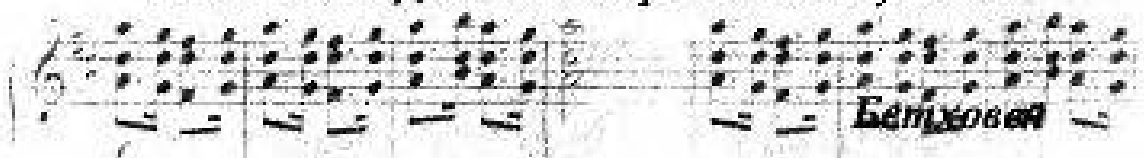
II бүлек

Бу аһәңнәр яңгыравы тынмас

(Музыкаль язмалар)

"Минем музтканың асыт мәгънәсә аңтый алган кеше рухи газәпләрдән азат булчак."

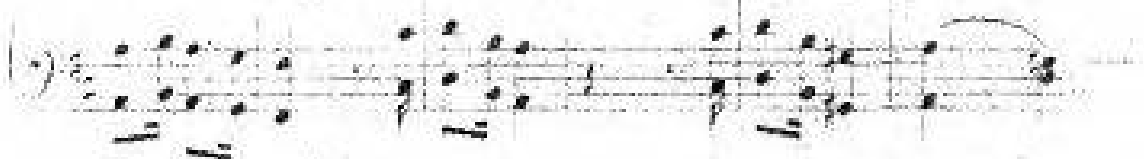
Бетховен

II раздел

Звучит и будет звучать

(Музыкальные записи)

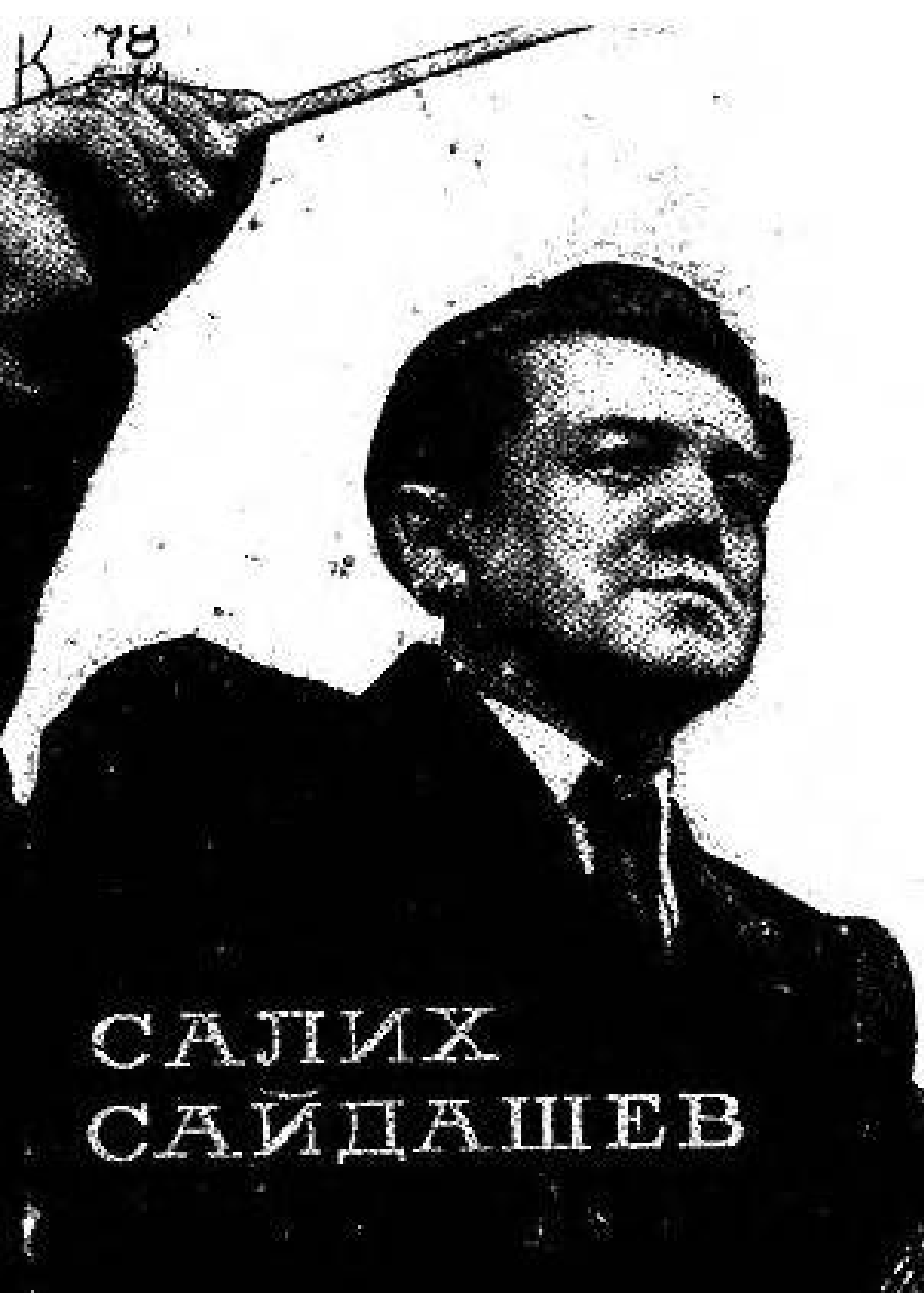
Andantino

"Күпә уразумеед смышә мөей музткы,
—тәт һәвсәгәдә избавтәсә от страданий!"

Бетховен

K 78

САЛИХ
САЙДАШЕВ

35. Сәйдәшев С. Әдрән дингез: [Жыр] / Т. Гыйззәт сүз. // Шакиров И. Жырлар. - Казан, 1999. - 1: 1кд.

85-943

Ш-17

36. Сәйдәшев С. Динар тавы: [Жыр] / Т. Гыйззәт сүз. // Бигичев Х. Керим әле урманнарға: Жырлар альбомы. - Стокгольм, 1996. - 1кд.

85.31

Б-47

37. Сәйдәшев С. "Наемщик" музыкаль драмасыннан. Батыржан жыры / Т. Гыйззәт сүз. // Шакиров И. Жырлар. - Казан, 1996. - 1к.: стерео.

85.31

Ш-17

38. Сайдашев С. Музыка Салиха Сайдашева. - М.: Мелодия, 1991. - 1грп. (ок. 40 мин.): 33 об./мин., стерео. - С1030943006.

10535

39. Сайдашев С. Ядран дингез / Сл. Т. Гиззата // Ильясов Г. Песни татарских композиторов. - М.: Мелодия, 1977. - 1грп.: 33 об./мин., стерео. - С 60-08341-42.

6788

40. Сайдашев С. [Лучшие произведения]. - М.: Мелодия, [Б.г.] - 1грп.: 33 об./мин., стерео. - 33Д-29193-4.

6403

41. Сайдашев С. Адриатическое море / Сл. Т. Гиззата // Поэт Гали Ильясов: [на рус. яз.]. - М.: Мелодия, [Б.г.] - 1грп.: 33 об./мин., стерео. - С 60-11157-8.

6100

42. Сайдашев С. Вальс // Искусство народов СССР. Музыкальный Татарстан. - М.: Мелодия, [Б.г.] - 1грп.: 33 об./мин. - 33Д-032023-4.

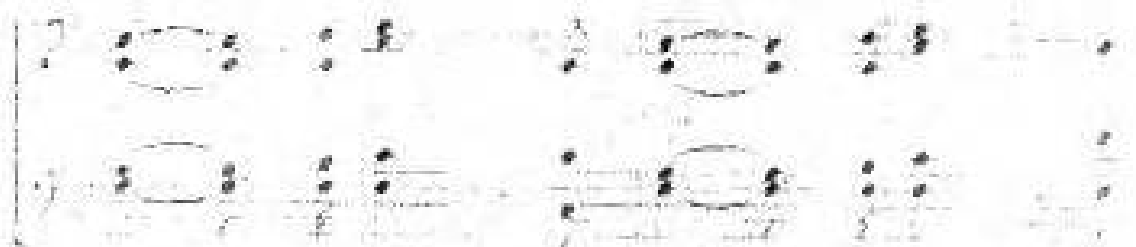
3699

САЛИХ
СӘЙДӘШЕВ

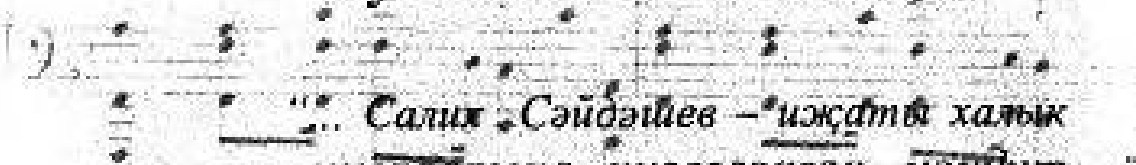
ЖЫРЛАР
ҺӘМ
АРИЯЛАР

ТАТГОСМӨДӘТ
1952

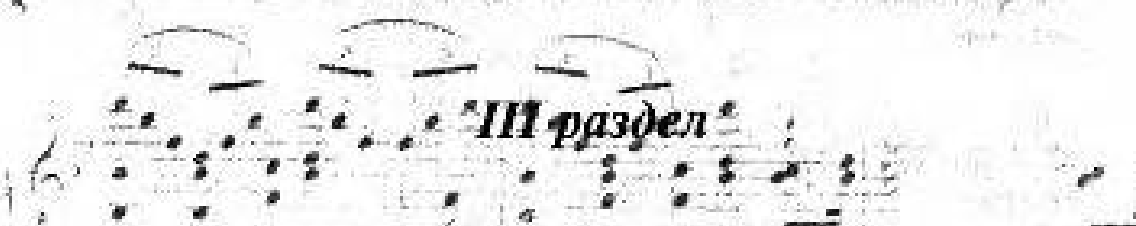
II бүлек

Музыкада - ботен язмышы

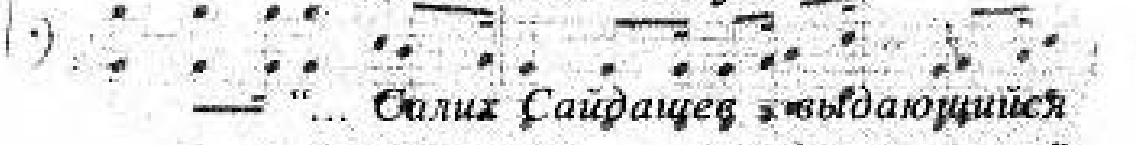
“... Салих Сәйдәшев – ижадта халык жырларына нигезлэнгэн мәшһүр композитор, көйче. Аның халык яратып кабул итә торган күпкырлы, эчкерсез, матур, таланти милли мәдәниятнең хазинәсе булып әверелде.”

Натан Рахлин

III раздел

Вся жизнь - в музыке

“... Салих Сәйдәшев – звездающийся композитор, мелодист, чье творчество основано на народной песенности. Его широкий, сердечный, красивый талант, любимый народом, представляет собой сокровище национальной культуры.”

Натан Рахлин

Д.Э.САЙНОВА-АХМЕРОВА

САЛИХ САЙДАШЕВ

Страницы
жизни и творчества
композитора

43. Абдуллин Р. Кыенлыклар аша – йолдызларга: [С.Сәйдәшев һәм С.Гобәйдуллина] // Казан. - 1994. - № 3-4. - Б.95-97.

44. Әхмәров Ш. Тукай һәм Сәйдәш // Казан утлары. - 1966. - №4. - Б.150-151.

45. Бусыгин Е. Яшьлектә яшьнәдек: [С.Сәйдәшев турында истәлекләр] //Казан. - 1994. - № 3-4. - Б. 60-65.

46. Галиева А. Янәшәмдә - Сәйдәш рухы: [С. Сәйдәшевнен тууына 100 ел]//Мәд. җомга. - 2000. - 1дек.(№ 48). - Б.15.

47. Гиришман Я.М. Салих Сәйдәшев /Тәрж. З. Хәйруллина - Казан: Таткнигоиздат, 1957. - 83 б.

78

Г-53

48. Дәули Н. Соңгы очрашу: [С. Сәйдәшев] // Дәули Н. Әйтмичә булмый, булмый... : Әдәби парчалар. - Казан, 1989. - Б.17-18.

83.3 Тат

Д-92

49. Еникеев Р. Нигез салучымы, әллә... : [С. Сәйдәшев ижаты тур.] // Мәд. җомга. - 2000. - 1дек.(№ 48). - Б. 8.

50. Еникеев Р. Сәйдәш һәм “опер” операсы: Салих Сәйдәшевнен тууына 100 ел: [Композитор б-н әңгәмә /Әңгәмәдәш Л.Золкарной] // Идел. - 2000. - №11. - Б.16-19.

51. Еники Ә. Бәхет мәсьәләсе: [С. Сәйдәшев] // Еники Ә. Хәтердәге төеннәр: Мәкаләләр, очерклар һәм истәлекләр. - Казан, 1983. - Б.73-81.

Ә

Е-56

52. Жәләлиев Ә. Йөрәкләрдән китмәскә килгән...: (Салих Сәйдәшевнен тууына 100 ел) // Мәд. җомга. - 2000. - 1дек. - Б.18.

53. Исәнбәт П. Авторның кырык елдан соң мәхәббәт аңлатырга җөрҗәт итүе: [С. Сәйдәшев

турында истәлекләр] // Казан. - 1994. - №3-4. - Б. 39-40.

54. Кутуй Г. Салих Сәйдәшев һәм татар музыкасы // Кутуй Г. Публицистика. - Казан, 1957. - Б.34-37.

8(с)

К-86

55. Кутуй Р., Еники Ә. “Вақыт жилс ана кагылмады. Ул киткөндә актап иде...” : Р. Кутуй язучы Ә.Еники белән С. Сәйдәшев турында сөйләшә //Казан. - 1994. - №3-4. - Б.67-75.

56. Латып К. Әдрән дидгез: Салих Сәйдәшев ядкәре: Истәлекләр конкурсы // Идел. - 1994. - №5. - Б.6-15.

57. Латып К. Мәңгелек моң // Казан. - 1994. - № 3-4. - Б.75-86.

58. Монасыпов Ш. Сәйдәшнен сихри моңы: Рухи-фәһми тикшеренүләр тәҗрибәсеннән //Казан утлары. - 2000. - № 12. - Б.157-169.

59. Мулюков Б. Сәйдәшкә мәхәббәт: Хәтирәләр // Татарстан. - 1995. - №11-12. - Б.66-71.

60. Саинова-Ахмерова Д. Хәзинә: [С. Сәйдәшев турында истәлекләр] // Казан. - 1994. - №3-4. - Б.42-51.

61. Салих Сәйдәшев турында истәлекләр /Төз.: Р. Исхакова-Вамба, С. Сәйдәшева, З. Хәйруллина; Рәсемнәр белән. - Казан: Татар. кит. нәшр., 1980. - 159 б.

78

С-93

62. Хәкимов С. Т. Сәйдәшләр гомере. Ул - Сәйдәш мәктәбеннән // Хәкимов С.Т. Яшә, борчулы жаным!: Публицистика (1979-1986). Блокнотлар (1954-1986). - Казан, 1988. - Б.181-185.

83.3 Тат

Х-86

63. Хөплехәмитов Р. Кысаларга сыймаган ижат: Салих Сөйдөшевнең тууына 100 ел // Идел. - 2000. - №11. - Б.14-16.

64. Хәсәнов М. Салих Сөйдөшев: [Композиторга 100 яшь] //Татарстан. - 2000. - №11. - Б.16-19.

65. Шамов С. Бөхет һәм фажига: “дуслар” микәннн?: Салих Сөйдөшевнең тууына 100 ел // Идел. - 2000. - №11. - Б.20-23; №12. - Б.32-35.

***

66. Абдуллин Р. Пресодолсение: [С. Сайдашев и С. Губайдуллина] //Казань. - 1994. - № 3-4. - С.83-85.

67. Бусыгин Е. Какая музыка была...: [Воспоминания музыканта о годах учебы в муз. училище вместе с С. Сайдашевым, Ф. Яруллиним и др.] // Казань. - 1994. - №3-4. - С.59-65.

68. Вагизова Р. Музыка во сне и наяву: [Родословная Салиха Сайдашева] //Восточ. экспресс (Казань). - 2000. - 22-28 дек.

69. Вайда-Сайдашева Г.К. Звуки времени. - Казань: Татар.кн. изд-во, 1991. - 126 с. - Из содерж.: [О вкладе С. Сайдашева в становление музыкальной культуры в Татарстане после революции]. - С.22, 56-57, 68, 121.

85.31
К В-14

70. Век Салиха Сайдашева: Межвуз. сб./ Казан. консерватория; Под общ. ред. В.Р. Дулат-Алесва. - Казань, 2000. - 132 с. - (Тысяча лет татарской музыки).

85.31
К В-26

71. Галеева А. Талисман: [Воспоминания о С. Сайдашеве] //Казань. - 2000. - №12. - С. 42-44.

72. Гиршман Я.М. Салих Сайдашев. - Казань: Таткнигоиздат, 1956. - 82 с.

78
К Г-51

73. Дулат-Алеев В. Музыка Салиха Сайдашева /
/ Дулат-Алеев В. Татарская музыкальная культура.
Ч. I. - Казань, 1996. - Гл. III. - С.34-40.

85.31
К Д-81

74. Исхакова-Вамба Р.А. Салих Сайдашев:
Очерки и исследования. - Казань: Татар. кн. изд-во,
1991. - 79 с.

85.31
К И-91

75. Исанбет П. Признание в любви, на которое
автор решился сорок с лишним лет спустя:
[Воспоминания о С. Сайдашеве] // Казань. - 1994. - №
3-4. - С.39-40.

76. Кутуй Р., Еники А. "Забвение его не
коснулось. Он уходил в светлом костюме...": Р.Кутуй
беседует с писателем А. Еники о С. Сайдашеве //
Казань. - 1994. - №3-4. - С.66-73.

77. Монасыпов Ш. Откровения Сайдаша:
Духовное начало в жизни и творчестве композитора
// Казань. - 2000. - №12. - С.27-32.

78. Раимова С. Салих Сайдашев // Народные
артисты: [Очерки]. - Казань, 1980. - С.539-545.

792
К Н-28

79. Садрижиганов Д.Г. Воспоминания о
Сайдашеве// Садрижиганов Д. В мире музыки. -
Казань, 1990. - С.85-88.

85.31
К С-14

80. Садрижиганов Д. Г. Салих Сайдашев: (Очерк)
// Садрижиганов Д. Г. Воспоминания. - Казань, 1985.
- С.5-56.

78
К С-14

81. Саинова-Ахмерова Д.З. Салих Сайдашев:
Страницы жизни и творчества композитора. - Казань:

85.31
К С-14

82. Саинова-Ахмерова Д. Сотворчество: Первый музыкальный редактор Татарского радиовещания: [С. Сайдашев] // Казань. - 1998. - № 3. - С.87-88.

83. Саинова-Ахмерова Д.З. Салих Сайдашев: Биографические очерки. Кн.1: Детство и юность композитора. - Казань: Таткнигоиздат, 1994. - 72 с.

85.31
К С-12

84. Саинова-Ахмерова Д. Сокровища художника: [Воспоминания о С. Сайдашеве] // Казань. - 1994. - №3-4. - С.42-51.

85. Сайдашев А. Божественный дар: [Об отце вспоминает ст. сын композитора - Альфред] // Казань. - 2000. - №12. - С.8-10.

86. Сайдашев А. "Всё лучшее во мне - от отца": [Беседа со ст. сыном С. Сайдашева - Альфредом] / Беседовал А. Малахальцев // Респ. Татарстан. - 2000. - 15 дек.

87. Сайдашева В. Мой второй отец: [Воспоминания жены сына композитора - Альфреда] // Казань. - 2000. - №12. - С.11-13.

88. Сайдашева З. Богатство чувства и языка: [О творчестве Салиха Сайдашева] // Казань. - 2000. - №12. - С.25-26.

89. Сайдашева З. Летопись семьи Сайдашевых // Казан. ведомости. - 1999. - 26 авг. - С.5.

90. Сайдашева З. Драма композитора Сайдашева // Татарстан. - 1996. - №1. - С.81-83.

91. Салих Сайдашев: Материалы и воспоминания: [Сб. / Сост., авт. вступ. ст. и примеч. С. И. Раимова и З. Ш. Хайруллина]. - Казань: Таткнигоиздат, 1970. - 127 с.

78
К С-14

1831
826

ТРИНАНАДЕТ
СТАЛЕТНОЕ ПУТЕШЕСТВИЕ

БЕК

Салма
Сайгашева

IV бүлек

С. Сәйдашев һәм театр

“Халыкның яраткан композиторы С. Сәйдашевнең кабатланмас табигый таланты музыкада гына түгел театр сәнгате үсешендә дә зур аһамияткә ия. Ул иҗат иткән музыкаль эсәрләр татар драматургиясен баепты, аңа яңа сулыш өрде.”

Рубин Абдуллин

IV раздел

С. Сайдашев и театр

“Уникальность дара Сайдашева определила многое не только в развитии музыкальной культуры, но и в судьбе театрального искусства, обозначив высоту художественной планки. Его неповторимая музыка очень естественно вошла в ткань татарской драматургии, питаясь ею и рождая ее.”

Рубин Абдуллин

К 8531
К 016

Ф. И. САДИТОВА

МУЗЫКАЛЬНЫЕ
ДРАМЫ
САЛИХА САЙДАШЕВА

КАЗАНЬ
ТАТАРСКОЕ КНИЖНОЕ ИЗДАТЕЛЬСТВО
1988

92. Ареланов Г. Театр сәхнәсен моңга күмдә...: [С.Сөйдәшевнәң тууына 100 ел] // Ватаным Татарстан. - 2000. - 2 дек. - Б.5.

93. Ильясов Ә. Сәхнә артында энгерләр: сәхнәнен арткы ягында: [С. Сөйдәшев турында истәлекләр] // Казан. - 1994. - №3-4. - Б.52-59.

94. Ишморат Р. Үлемсез талант: [С. Сөйдәш]: // Ишморат Р. Дусларым, остазларым: Истәлекләр. - Казан, 1988. - Б.80-84.

83.3 Тат
И-90

95. Г.Камал исемеңдәге Ленин орденлы Татар Дөүләт Академия театрына 50 ел. - Казан: Таткнигоиздат, 1957. - 147б. - Эчт.: [С. Сөйдәшев - пьесалар өчен көйләр авторы]. - Б.59.

792.1
К-22

96. Камалова Ф. Салих Сөйдәшев һәм театр: [Истәлекләр] // Казан утлары. - 1971. - №9. - Б.176-178.

97. Садыкова Н. "Зәңгәр шәл"не карагач... // Шәһри Казан. - 2000. - 29 дек. (№250-251). - Б. 3, 6.

98. Солимжанов Х. Театрыбызда Сөйдәш моннары // Салих Сөйдәшев турында истәлекләр. - Казан, 1980. - Б.77-82.

78
С-93

99. Татар совет театры: (Очерклар). - Казан: Татар китап нәшрияты. - 494 б. - Эчт.: [С. Сөйдәшев - спектакльләр өчен көйләр авторы]. - Б.98,108,133,155, 336, 417-418, 436, 491-492.

792
Т-23

100. Фөйзи М. Галиябану: Музыкаль драма 2 бүлектә: Казан, 19 ноябрь, 1993 ел: [Буклет]. / С. Сөйдәшев муз. - Казан: [Н.к.], [Е.к.]. - 12 б. - (Галиәсгар Камал исемеңдәге Татар Дөүләт

Академия театры. Хельсинки - Казан).

101. Шакиржан Л. Камал театры Сәйдәшев олышый // Шәһри Казан. - 2000. - 29 дек. (№250-251). - Б.3.

***

102. Гиршман Я. Опера, балет и музыкальная комедия // Музыкальная культура советской Татарии: Сб. ст. - М., 1959. - С.74-121. - Из содерж.: [О С. Сайдашеве как авторе театральной музыки]. - С.75,77-80,105.

78
К М-89

103. Государственный орден Ленина Татарский Академический театр имени Галиасгара Камала. - Казань: [Б.и.], [Б.г.]. - 63 с. - Текст парал. рус., татар. - Из содерж.: [О спектаклях "Голубая шаль", "Угасшие звёзды", музыку к которым написал С. Сайдашев]. - С.7,18-19.

792

Г-15

104. Ильясов А. Сумерки за кулисами: действующие лица и исполнители глазами души: [Воспоминания о С. Сайдашеве] // Казань. - 1994. - №3-4. - С.52-58.

105. Илялова И. И. Театр им. Камала: Очерк истории: Исследование. - Казань: Татар. кн. изд-во, 1986. - 328 с. - Из содерж.: [О С. Сайдашеве, создавшем музыку к спектаклям]. - С. 49, 51, 118, 248, 255.

792.1
К И-49

106. Раимова С. И. Музыка в татарском драматическом театре. Творчество С. Сайдашева // Раимова С. И. История татарской музыки: Учеб. пособие. - Казань, 1986. - С.26-32.

78
К Р-18

107. Салимджанов Х. В татарском драматическом театре // Салих Сайдашев: Материалы и воспоминания. - Казань, 1970. - С.66-71.

78
К С-14

108. Салитова Ф. Традиция живёт: Судьба театрально-музыкального наследия Салиха Сайдашева // Казань. - 2000. - №12. - С.22-24.

109. Салитова Ф.Ш. От фольклора - к классическим музыкальным формам и жанрам. Творчество С. Сайдашева первой половины 20-х гг. / Салитова Ф. Ш. Очерки по истории татарской музыкальной культуры: Учеб. пособие. - Казань, 1997. - Гл. 6. - С.56-89.

85.31
К С-16

110. Салитова Ф.Ш. Творческое содружество драматурга Тинчурина и композитора Сайдашева // Традиции и новаторство в творчестве К. Тинчурина. - Казань, 1990. - С.23-33.

83.3(2=Тата)
К Т-65

111. Салитова Ф.Ш. Музыкальные драмы Салиха Сайдашева: (Роль жанра в становлении татар. проф. музыки) / АН СССР. Казан. фил. Ин-т яз. лит. и истории им. Г. Ибрагимова. - Казань: Татар. кн. изд-во, 1988. - 159 с.

85.31
К С-16

112. Салитова Ф. Ш. Роль музыкальной драмы Салиха Сайдашева в становлении татарской профессиональной музыки: 17.00.02 – музыкальное искусство: Автореф. дис. на соиск. учён. степ. канд. искусствоведения / Ин-т искусствоведения. - Ташкент, 1985. - 20 с.

78
К С-16

113. Татарский государственный Академический театр им. Г. Камала. - М.: [Б.и.], 1957. - 79 с. - Из содерж.: [Краткое содержание муз. пьесы К. Тинчурина "Голубая шаль", музыку к которой написал С. Сайдашев]. - С.59-67.

792.1
К Т-23

114. Татарский государственный ордена Ленина Академический театр имени Галиасгара Камала. - Казань: [Б.и.], [Б.г.]. - 64 с. - Текст парал. рус., татар. - Из содерж.: [О пьесе К. Тинчурина "Голубая шаль", музыку к которой написал С. Сайдашев]. - С.9-15.

792.1
К Т-23

115. Тинчурин К. Голубая шаль: Муз. пьеса в 5 картинах / Муз. С. З. Сайдашева // Татарский государственный Академический театр им. Г. Камала. - М., 1957. - С.59-67.

792.1
К Т-23

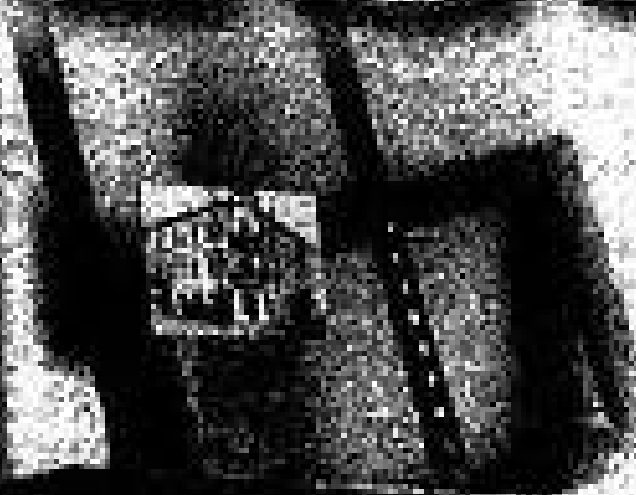

1944-1945

KAZAN

1944

ПОБЕДА

1944

116. Сөйдөшев С. Жырлар // Жырлыйк әле. - Казан, 1980. - Б. 44, 109, 161, 174, 228, 240, 247, 576-578.

78

Ж-73

117. Сөйдөшев С. Жырлар // Жырларыбыз. - Казан, 1989. - Б. 26, 28, 39, 90, 97, 112, 126, 163-164, 188, 190, 192.

85.31

Ж-73

118. Сөйдөшев С. Жырлар // Жырлап ачыла күнел: [Жырлар]. - Казан, 1993. - Б. 26, 29, 55, 95, 102, 122, 168-171, 192, 218, 242, 483.

85.31

Ж-73

119. Сөйдөшев С. Әдрән дингез: ("Чын мөхәббәт" пьесасыннан) / Т. Гыйззәт сүз. // Сөз яраткан жырлар = Ваши любимые песни. - Казан, 1994. - Б. 477.

85.31

С-32

120. Сөйдөшев С. Жырлар // Татар жырлары. - Казан, 1995. - Б. 69, 99-100, 214, 307, 367, 378, 488, 495, 524, 568, 611, 617.

85.31

Т-23

121. Сөйдөшев С. Хуш, авылым!: ("Күзләр" пьесасыннан) / Х. Фәтхуллин шигыре; Мөхәббәт жыры / Г. Насрый шигыре // Жырым булсын бүләгем: Яратып жырлана һәм тыңлана торган жырлар. - Казан, 2000. - Б. 58, 326.

85.31

Ж-74

122. Нигъмәтжанов М. Яңа төрмыш жырчысы / Казан утлары. - 1970. - №12. - Б. 130-133.

123. Сөйдөшева З. Жырлар остасы // Казан

утлары. - 1970. - №12. - Б.136-138.

124. Сөйдөшсва З. Жыр бишеге янында // Казан утлары. - 1980. - №12. - Б.153-156.

* * *

125. Зиганшина М., Хайруллина З. Песенное творчество композиторов Татарии // Музыкальная культура советской Татарии: Сб. статей. - М., 1959. - С.154-189. - Из содерж.: [О песнях С. Сайдашева]. - С.155-157, 168, 173, 181, 185, 188.

78
К М-89

126. Нигмедзянов М.Н. Музыкальный Татарстан. - Казань: Татар. кн. изд-во, 1970. - 119 с. - Текст парал. рус., татар. - Из содерж.: [О песнях С. Сайдашева]. - С. 18-20.

78
Н-53

127. Сайдашева З. Н. Татарская советская песня: Исследование. - Казань: Татар. кн. изд-во, 1984. - 216с.

78
К С-14

128. Сайдашева З. Н. У истоков татарской советской песни: (К 70-летию со дня рождения Салиха Сайдашева) // Сайдашева З.Н. В мире татарской музыки. - Казань, 1995. - С.83-90.

85.31
К С-14

VI бүлек

Сәйдаш яши безнең күңелләрдә

*Салих Сәйдәшевнең ижад
-жиешләренә мәңгелек гомәр насыйп
булган, алар ботен милли музыка
мәданиятен элекке кебек үк хәзер дә
духландырып тарадар. Бүген
ижадчы үзе инде безнең арада
булмаган заманда шушы гомернең
агыңын койлауда катнашу, иягә һәм
хөрмәткә лаек тамыл дигү уңлыым.*

Альфред Сәйдәшев

Жизнь Сайдаша продолжается

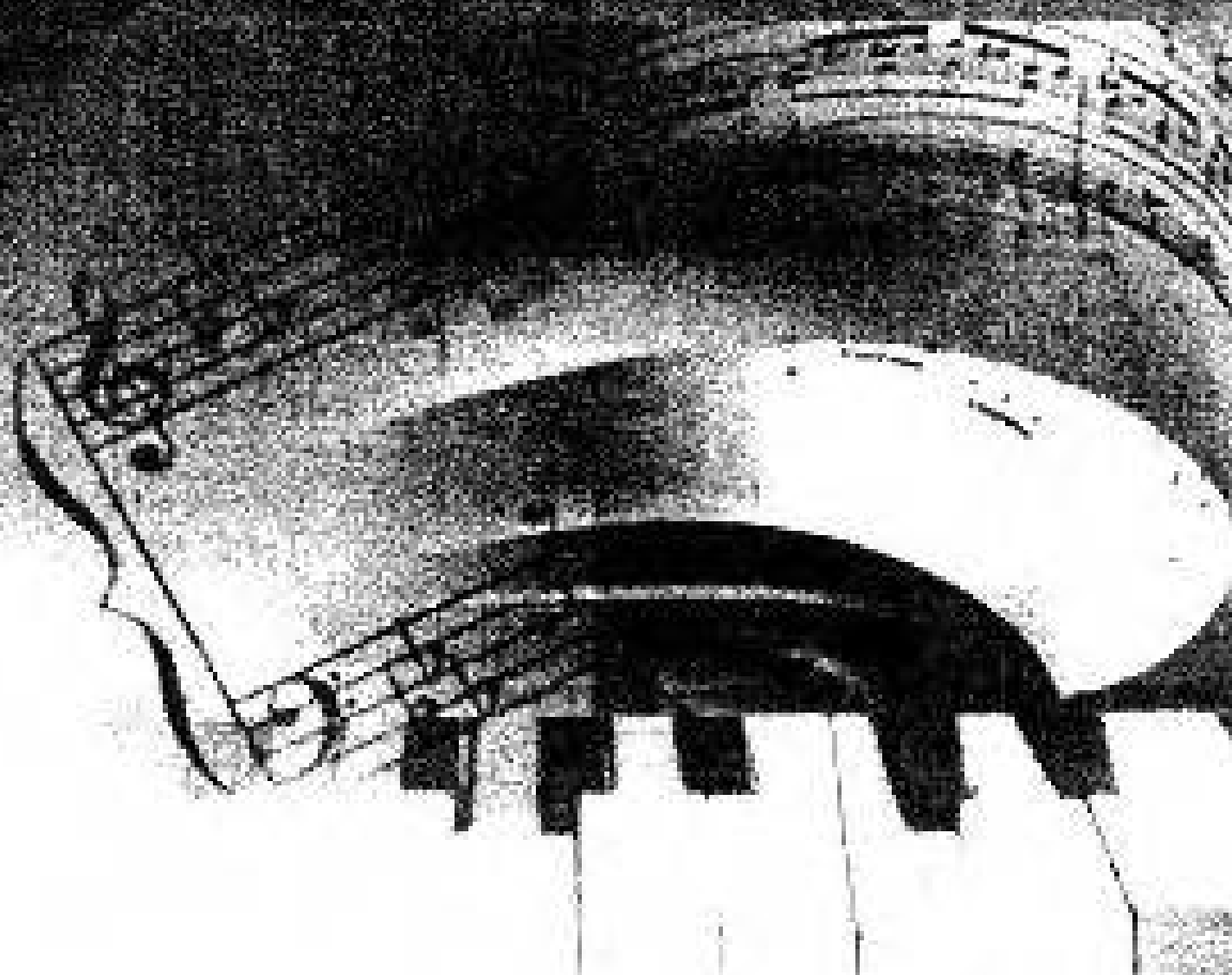
*“Творениям Салиха Сәйдәшева суждена
вечная жизнь, они по-прежнему
одухотворяют всю национальную
музыкальную культуру. Участвовать в
обустройстве этой жизни сейчас,
когда ее создателя нет с нами, - думаю,
дело благородное и благодарное.”*

Альфред Сәйдәшев

1994
№ 1

РЕНАТ ЕНИЖЕВ

СЭЙДЭШСТАН

129. Акберова Г.Н. "Сәйдәш - Тукае ул безнең көннәрисен": Әдәби-музыкаль композиция // Бәйрәмнәр кирәк безгә дә...: Балалар бакчалары өчен ярдәмлек. - Казан, 1998. - Б.59-60.

85.34

Б-86

130. Вәлиев Р. Сәйдәш моңы: [Жыр] / Р. Абдуллин муз. // Вәлиев Р. Яшьлек яңкаре. - Казан, 1999. - 1кд.

85.9

В-97

131. Моңлы жыр: (Әдәби-музыкаль кичә) // Мәғариф. - 1996. - №11. - Б.56-57.

132. Мәңгелек моң: Композитор Салих Сәйдәшевнең тууына 100 ел (1900-2000): Методик һәм библиографик ярдәмлек / Татарстан Республикасының Милли к-ханәсе; Төз. Н.Ә. Асылкаева; Жав. мөх-ре Р.И. Вәлиев. - Казан: Милли китап, 1999. - 24б.

78.38

М-95

133. Сагына халкым моңлы Сәйдәшен: [Әдәби-музыкаль композиция] // 5-11 нче сыйныфларда татар теле һәм әдәбиятынан дәрескән тыш эшләр. - Казан, 2000. - Б.7-15.

74.200.58

Б-57

134. Сафина Ә. Сәйдәш рухы белән очрашканда: [Композитор С.Сәйдәшев музее тур.] // Татар иле. - 1998. - Дек.(№45). - Б.6.

135. Харис Р. Зәңгәр күзле Сәйдәш: [Жыр] / С. Вәлиди көе // Мәд. жомга. - 2000. - 1дек. - Б.8.

136. Хәйбуллин Ә. Мәңге яшәр Сәйдәш моңнары: Әдәби-музыкаль кичә // Тәрбия. - 2000. - №6(40), 7(41).

137. Хәмидуллина Р. Якты тәэсирләр алып: [Казанда Салих Сәйдәш музее] //Татарстан хәб. -

1994. - 14 гыйн.

138. Хөсәен М. Сәйдәш моннары: [Жыр] / Ә.Бакиров муз. // Хөсәенов М.Х. Яшь җәлилчеләр: Жырлар. - Казан, 1989. - Б.19-20.

85.31

X-99

139. Шакиржанова Ә. Сагына халкым монды Сәйдәшен!: (Әдәби-музыкаль кичә) // Фән һәм мәктәп = Наука и школа. - 2000. - №4. - Б.110-113.

140. Шәехова А. К.Тинчурин һәм С. Сәйдәшев-нең ижади дуслыгы: Әдәби-музыкаль монтаж // Сов. мәктәбе. - 1988. - №10. - Б.53-55.

141. Шәмсетдинов Я., Саинова-Әхмәрова Д. С. Сәйдәшев исемен мәңгеләштерик: [Анын музыкаль мирасын туплау һәм саклау] // Татарстан. - 1996. - №3. - Б.50-52.

142. Юсупова Р. Сәйдәш моннарын тыңларга: [Казанда Салих Сәйдәш музейе ачылды] //Татарстан. - 1993. - №8. - Б.19.

* * *

143. Ахмеров Н. Посвящение “Белой комнатой”: “Белая комната” – символ духов. и творч. развития татар. композитора С. Сайдашева в казан. мемор. музейе // Время и деньги. - 1996. - 16 марта.

144. Бикбулатова И. Созвездие Сайдашева: (Сценарий) // Мәгариф. - 2000. - №10. - С.65-68.

145. Бондаренко Е. Душа Сайдашева обрела ещё одно пристанище: [Об открытии в Казани в д. №8 по ул.Галактионова мемор. доски с надписью “В этом доме... в 1943-1945г.г. жил ... С. Сайдашев”] // Казан. ведомости. - 2000. - 16 дек. - С.2.

146. Галеев Б. Путешествие в мир Сайдашева: Как мы участвовали в создании музея композитора / / Казань. - 2000. - №12. - С.72-74.

147. Горник Г.Л. Ренат Ибрагимов: “Поёшь, как дышишь...”: [К 100-летию Салиха Сайдашева] // Идель. - 2000. - №11. - С.35-36.

148. Губайдуллина Р. Живем Сайдашевым: [О музее С.Сайдашева] // Казань. - 2000. - № 12. - С. 57-58.

149. Еникеев Р. “Сөйдоштан” - яшь пианистлар дөфтөре = “Сайдаштан” - тетрадь юного пианиста. - Казан: Татар. кит. нөшр., 2000. - 64б. - Текст парал. татар., рус.

85.954.2

Е-56

Рец.: Алмазова Т. Яңа гасырга - “Сөйдоштан” белән! // Мөд. жомга. - 2000. - 1 дек. - Б.17.

Салманова Г. “Сайдаштан” // Казань. - 2000. - № 12. - С.41.

150. Жизнь Сайдашева продолжается в кино: [О телефильме “Сайдаш”, созданного по одноименной поэме татар. поэта Р. Файзуллина] // Казан. ведомости. - 1995. - 28 янв.

151. Забегаева А. Путевка в искусство: Регион. конкурс вокалистов им. Салиха Сайдашева // Казань. - 2000. - №12. - С.46-48.

152. Здесь вещи теряют обыденное значение: [О музее С. Сайдашева в Казани] // Казан. ведомости. - 1994. - 2 марта.

153. Кустабаева Л. Мой Сайдаш: [О программе “Сайдаш”, посвящ. творчеству композитора] // Казань. - 2000. - №12. - С.37-39.

154. Мамаева Т. Марш в честь открытия: [Об открытии в Казани музея С. Сайдашева] // Изв. Татарстана. - 1993. - 29 июня.

155. Митрюшкина И. Среди дипломантов конкурса – правнучка Салиха Сайдашева: [О V респ. конкурсе вокалистов им. Салиха Сайдашева] // Респ.

Татарстан . - 2000. - 15 дек.

156. Музей Салиха Сайдашева / Гос. объедин. музей Респ. Татарстан. - Казань, 1995. - 10с. - Текст парал. рус., татар.

85.31

С-93

157. Муртазин Ш. По залам с "автогидом": [Об озвучивании экспозиции музея С. Сайдашева] // Казань. - 2000. - №12. - С.70-71.

158. Нестеренко В. Живая вода искусства: К чему привели изыски художников: [О создании экспозиции музея С. Сайдашева] // Казань. - 2000. - №12. - С.65-69.

159. О присвоении Государственному Большому концертному залу Республики Татарстан имени Салиха Сайдашева: Указ Президента Респ. Татарстан // Респ. Татарстан. - 2000. - 16 дек.

160. XI открытый конкурс молодых исполнителей на народных инструментах им. Салиха Сайдашева (Казань, 10-12 дек. 1998г.) / М-во культуры Респ. Татарстан; Казан. гос. консерватория. - Казань, 1998. - 47с.

85.31

К К-14

161. Саинова Д. Дом творца: [О музее С. Сайдашева] // Казань. - 2000. - №12. - С.61-63.

162. Сайдашева А. Второе рождение рояля: [О музее С. Сайдашева] // Казань. - 2000. - №12. - С.64.

163. Сафина А. М. Татарская музыка и учебно-воспитательный процесс: Пособие для учителей. - Казань, 1998. - 139с. - Из содерж.: [Музыкальные произведения С. Сайдашева, рекомендуемые для использования в учебно-воспитательном процессе]. - С.53, 134-136.

85.31

К С-21

VII бүлек

Татар өдигләре - Сәйдәшкә

"Сәйдәш моңы өйдән-өйгә йөри,
 Жанын мела һәрбер татарның,
 Идән-идгә сөйләп йөри Сәйдәш
 Татарының таңы атарың."

P. Валеев

VII рәздә

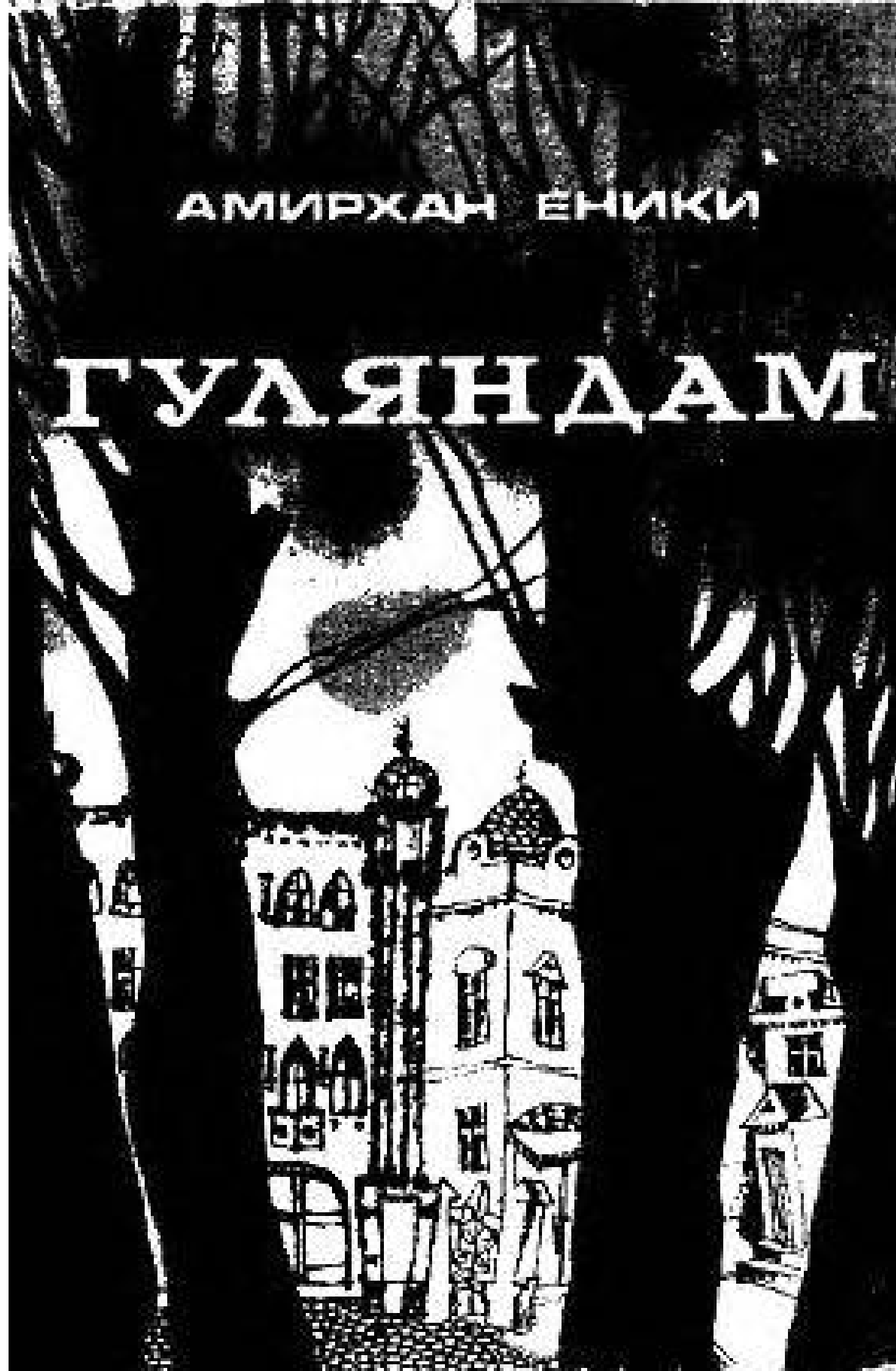
Татарские поэты и писатели - Сайдашу

"... Огромен
 У Сайдашева природный дар.
 Для татар велик он как Беттөрефи.
 Он всю душу выразил татар."

Гали Хуҗеев

АМИРХАН ЕНИКИ

ГУЛЯНДАМ

164. Арсланов Н. Салих Сөйдөшевне озатканда: [Шигырь] // Арсланов Н. Шигырьләр. Поэма. - Казан, 1962. - Б.63.

Ә

А-80

165. Арсланов Н. Сөйдөш моңы: [Шигырь] // Казан утлары. - 1991. - №4. - Б.74.

166. Әхтөмова Г. Сөйдөш Алабугада: [Шигырь] // Ватаным Татарстан. - 2000. - 2дек. - Б.5.

167. Ваһапова З. Сөйдөшкә: [Шигырь] // Ватаным Татарстан. - 1992. - 17 нояб.

168. Вәлиев Р. И. Сөйдөш моңы: Жыр // Вәлиев Р. И. Сайланма әсәрләр: 4 кит. - Казан, 1999. - Кит. 1. Шигырьләр, жырлар. - Б.301.

Ә

В-97

169. Галиев М. Б. “Соңгы аккорд...”: Салих Сөйдөшев турында уйлану; Шөрхк биюе: Салих Сөйдөшев музыкасын тыңлагач...: [Шигырьләр] // Галиев М. Сайланма әсәрләр: 4т. - Казан, 1998. - Т. 1. Шигырьләр, баллада. - Б.153-155.

Ә

Г-18

170. Давыдов Ә. Салих Сөйдөшевкә: [Шигырь] / Казан. - 1994. - №3 - 4. - Б.41.

171. Еники Ә. Голәндөм туташ хатирәсе: Кечкенә роман. - Казан: Татар. кит. нәшр., 1977. - 184б.

Ә

Е-56

172. Зөйдүллин Р. Сөйдөшне сагын: Шигырь // Казан утлары. - 1981. - №11. - Б.127.

173. Зөлфәт. “Татарның бу көйгән туфрагына...”: [Шигырь] // Мәд. жомга. - 2000. - 1 дек. (№48). - Б.7.

174. Латыфүллин М.М. Сөйдөшнен балачагы: Салих Сөйдөшевнен балачагы турында повесть. - Казан: Татар. кит. нәшр., 1990. - 144б.

Ә

Л-27

175. Мансуров З. М. Сөйдөш ялгышы: (Баллада);
Соңгы сөхнөгә бару: [Шигырь] // Мансуров З. М.
Күңел сәфәре: Шигырьләр. - Казан, 1999. - Б.40-44.

Ә

М-23

176. Рәшит Ә. Сөйдөш истәлегенә: [Шигырь] //
Рәшит Ә. Таң илчесе: Шигырьләр, жырлар,
поэмалар. - Казан, 1996. - Б.43.

Ә

Р-98

177. Садри М. Кулларында – өләмнәр:
(Сөйдөшсезның туган көненә): [Шигырь] // Ватаным
Татарстан. - 1994. - 21 дек.

178. Саттар-Муллиле Г. Салих Сөйдөш:
(Шигырь) // Мирас. - 1997. - №11. - Б.62.

179. Туфан Х. "... Мәҗлестә шунсы күңелле...":
[Салих Сөйдөшевкә багышланган шигырь] // Туфан
Х. Сайланма әсәрләр: 2т. - Казан, 1974. - Т. 1.
Шигырьләр һәм поэмалар. - Б. 206.

Ә

Т-79

180. Фәйзуллин Р. Г. Сөйдөш: Поэма. - Казан:
Татар. кит. нәшр., 1990. - 96 б.

Ә

Ф-92

181. Харис Р. Сөйдөш яры: (Салих Сөйдөшев
Буада): [Поэма] // Харис Р. Тоткасыз ишек:
Шигырьләр, поэмалар. - Казан, 1999. - Б.88-110.

Ә

Х-33

182. Харис Р. Сөйдөш: Шигырь // Харис Р.
Хәбәр: Шигырьләр, жырлар, поэмалар. - Казан, 1989.
- Б.99.

Ә

Х-33

183. Хәким С. "Чикләр аша Көнбатышка

узам...": Шигырь // Хөким С. Сайланма әсәрләр: 2 т.
- Казан, 1986. - Т. 1. Шигырьләр. - Б.288.

Ә

X-86

184. Хосәен М. Салих Сәйдәшевкә. Сәйдәшне озатканда. Сәйдәш моңнары: [Шигырьләр] // Хосәен М. Якты моң: Лирика. - Казан, 1997. - Б. 20, 26-29, 130-131.

Ә

X-99

185. Юзеев И. Сәйдәш урамында уйлану: [Шигырь] // Мәд. жомга. - 2000. - 1 дек. (№48). - Б.7.

* * *

186. Давыдов Э. "Прости, что стихов не писал...": Памяти Салиха Сайдашева: [Стихотворение] / Пер. с татар. Р. Кутуя // Казань. - 1994. - №3-4. - С.41.

187. Даули Н. Пианино Салиха Сайдашева: [Стихи] / Пер. с татар. А. Казакова // Даули Н. Утро. День. Вечер: Стихи. - М., 1975. - С.73-74.

С(тат)

Д-12

188. Еникеев А. Н. Гуляндам: Роман / Пер. с татар. Р.Кутуя. - Казань: Татар. кн. изд-во, 1978. - 176с.

С(тат)

Е-63

189. Ильясов А. Последняя дорога: Главы из киноповести о жизни и творчестве Салиха Сайдашева // Респ. Татарстан. - 2000. - 14 дек. (№248-249). - С.7.

190. Кутуй Р. Призрак: Памяти Салиха Сайдашева: [Стихотворение] // Казан. ведомости. - 2000. - 5 дек. - С.7.

191. Рахимова Б. Салиху Сайдашеву: Стихи / Пер. с татар. Г.Никитиной // Волга. - 1984. - №10. - С.41.

192. Садри М. На улице Сайдашева: [Стихи] /

Пер. с татар. М. Львова // Садри М. Песня о счастье.
- Казань, 1957. - С.170-171.

С(тат)

С-14

193. Харис Р. Сайдашев: Стихи / Пер. с татар.
Л. Григорьевой // Харис Р. Листья: Стихи, поэмы. -
Казань, 1979. - С.93.

С(тат)

Х-20

194. Хузеев Г. Мелодии Сайдашева: [Стихи] / Пер.
с татар. Ю. Окунева // Книга времени: Стихи татар.
поэтов. - Казань, 1967. - С.73-74.

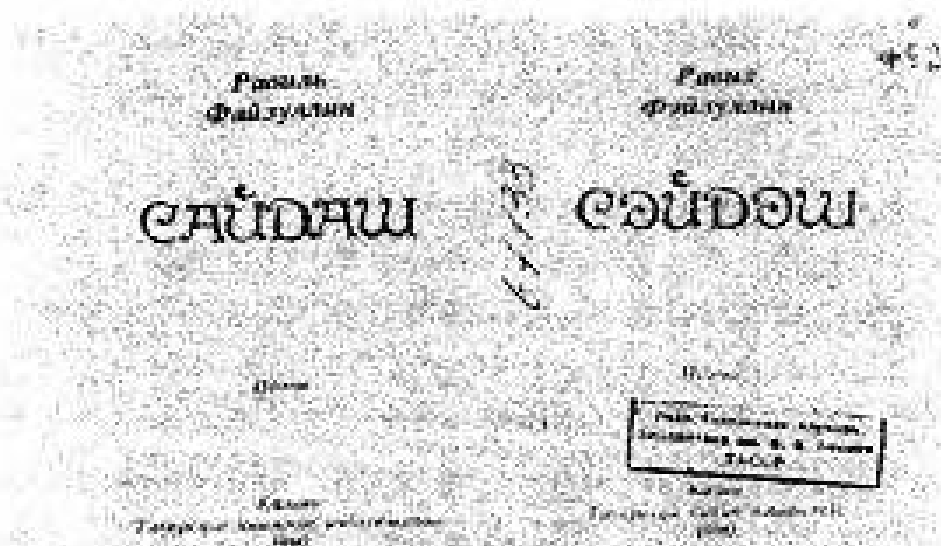
С(тат)

К-53

195. Хусаин М. Салиху Сайдашеву: (В день 50-
летия со дня рождения): / Пер. с татар. М. Львова //
Хусаин М. Здравствуй, любовь!: Стихи. - Казань,
1957. - С.27-28.

С(тат)

Х-98

Указатель авторов и заглавий безавторских работ

А

- Абдуллин Р. 43, 66
Акберова Г.Н. 129
Алмазова Т. 149
Арсланов Г. 92
Арсланов Н. 164, 165
Ахмеров Н. 143

Ә

- Әхмәров Ш. 44
Әхтәмова Г. 166

Б

- Бикбулатова И. 144
Бондаренко Е. 145
Бусыгин Е. 45, 67

В

- Вагизова Р. 68
Ваһапова З. 167
Вайда-Сайдашева Г.К. 69
Век Салиха Сайдашева 70
Вәлиев Р.И. 130, 168

Г

- Галеев Б. 146

Галеева А. 71
Галиев М.Б. 169
Галиева А. 46
Гиршман Я.М. 10, 47, 72, 102
Горник Г. Л. 147
Государственный ордена Ленина Татарский
Академический театр имени Галиасга Камала
103
Губайдуллина Р. 148

Д

Давыдов Ә. 170
Давыдов Э. 186
Даули Н. 187
Дәүли Н. 48
Дулат-Алеев В. 73

Е

Ениксеев А. Н. 188
Ениксеев Р. 49, 50, 149
Еники А. 76
Еники Ә. 51, 55, 171

Ж

Жизнь Сайдаша продолжается в кино 150
Жәләлиев Ә. 52

З

Забегеева А. 151
Зәйдуллин Р. 172

Здесь вещи теряют обыденное значение 152

Зиганшина М. 125

Золфәт 173

И

Ильясов А. 104, 189

Ильясов Ә. 93

Илялова И. И. 105

Исанбет П. 75

Исанбәт П. 53

Исхакова-Вамба Р. А. 74

Ишморат Р. 94

К

Г. Камал исемдәге Ленин ордены Татар

Дәүләт Академия театрына 50 ел 95

Камалова Ф. 96

Кустабәева Л. 153

Кутуй Г. 54

Кутуй Р. 55, 76, 190

Л

Латып К. 56, 57

Латыпфуллин М. М. 174

М

Мамаева Т. 154

Мансуров З. М. 175

Митрюшкина И. 155

Монасыпов Ш. 58

Монасыпов Ш. 77
Моңлы жыр 131
Мәңгелек мон 132
Музей Салиха Сайдашева 156
Мулюков Б. 59
Муртазин Ш. 157

Н

Нестеренко В. 158
Нигъмәтжанов М. 122
Нигмедзянов М. 7, 126

О

О присвоении Государственному Большому
концертному залу Республики Татарстан имени
Салиха Сайдашева 159
XI открытый конкурс молодых исполнителей
на народных инструментах имени Салиха
Сайдашева 160

Р

Раимова С. 78, 106
Рахимова Б. 191
Рәшит Ә. 176

С

Сагына халкым моңлы Сәйдәшен 133
Садри М. 177, 192
Садрижиганов Д. Г. 79, 80
Садыйкова Н. 97

Саинова Д. 161
Саинова-Ахмерова Д. З. 60, 81-84
Саинова-Әхмерова Д. 141
Сайдашев А. 85, 86
Сайдашев Салих Замалетдинович 4,5,6,9
Сайдашев С. З. 8,15, 25, 38-42
Сайдашева А. 162
Сайдашева В. 87
Сайдашева З.Н. 88-90,127,128
Салимджанов Х. 107
Салитова Ф. Ш. 108-112
Салих Сайдашев: Материалы и воспоминания
91
Салих Сәйдәшев 1,3
Салих Сәйдәшев турында истәлекләр 61
Салманова Г. 149
Саттар-Муллише Г. 178
Сафина А. М. 163
Сафина Ә. 134
Сәйдәшев Салих Жәмәлетдин улы 2
Сәйдәшев С. 11-14, 16-24, 26-34, 35-37, 116-121
Сәйдәшева З. 123,124
Сәлимжанов Х. 98

Т

Татар совет театры 99
Татарский государственный Академический
театр им. Г. Камала 113,114
Тинчурин К. 115
Туфан Х. 179

Ф

Фәйзи М. 100

Фәйзуллин Р.Г. 180

Х

Хайруллина З. 125

Харис Р. 135, 181, 182, 193

Хәйбуллин Ә. 136

Хәким С. 183

Хәкимов С.Т. 62

Хәмидуллина Р. 137

Хәллехәмитов Р. 63

Хәсәнов М. 64

Хосәси М. 138, 184

Хузеев Г. 194

Хусаин М. 195

Ш

Шакиржан Л. 101

Шакиржанова Ә. 139

Шамов С. 65

Шәехова А. 140

Шәмсетдинов Я. 141

Ю

Юзеев И. 185

Юсупова Р. 142